

278446

A

1911. - 1914. 300 kpl

:Vert és Pénzt:

A HADSEREG KÖVETELÉSE.

Irta : SERÉNYI GUSZTÁV.

TARTALOM :

LÉTSZÁMEMELÉS. * KÉT ÉVES
SZOLGÁLAT. * FLOTTAPROGRAM. *
MAGYARORSZÁG ÉS AUSZTRIA ÚJ
KATONAI TERHEI.

156

BUDAPEST, 1911.

A

A HADSEREG KÖVETELÉSE.

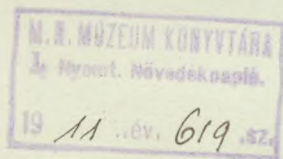
IRTA :
SERÉNYI GUSZTÁV.

~~Mel~~ x
485

~~101361~~ 1 db mell.

273446

Nagyvárad nyomda- és újságvállalat.

ELŐSZÓ.

E füzet megírására és kiadására az a cél serkentett, hogy egy gyakorlati irányu ellenzéki küzdelemnek adatokat szolgáltatassak. Ez adatok nem forogtak eddig közkezen, e sorok írójának is több hónapi nehéz munkájába került, míg megszerezte és áttekinthetően földolgozta őket. A közvélemény tájékoztatására.

A harcnak az a gyakorlati alapra helyezése, melyet e füzet szolgálni akar, nálunk, sajnos, eddig szokatlan. A nemzetet rászoktatták, hogy közjogi ábrándozásokba merülve egyoldalú küzdelmet vivjon a katonai követelések ellen s azok materiális gazdasági jelentőségét csak utolsó sorban mérlegelje.

A legutóbbi emlékezetes nagy véderővita, mely 1888. nov. 3-tól 1889. április elsejéig lázban tartotta az országot, szintén egyoldalú harc volt. Az a fontos változás, hogy akkor a hadsereg mozgósítási létszáma félmillió emberrel többet követelt a megelőzőnél, a nemzet közvéleményét alig foglalkoztatta. A régi iskolában nőtt ellenzéki debatterek, a Budapesti Hírlap akkori ragyogó cikksorozatának hatása alatt Tisza Kálmán miniszterelnöktől és Fejérváry Géza báró akkori honvédelmi minisztertől a javaslat két szakaszának (14-ik és 25-ik) megváltoztatását követelték. Az előbbi a véderőtörvényt a szokásos tíz év helyett örökössé tette volna, a másik az egy éves önkéntesektől német nyelvű tiszti vizsga letételét követelte.

Az első ütköző pontnál a kormány meghátrált, az utóbbinál az ellenzék akciója nem járt sikerrel.

Nem tagadjuk, hogy az akkori küzdelem elvi

s z e m p o n t b ó l rendkívül fontos volt, de azt mégis nagyon sajnálatosnak kell ma is tartanunk, hogy az ellenzéki mozgalom csupán erre a két kérdésre lokalizálódott, a nemzet tulajdonképpeni életérdekeivel, gazdasági megerősödésének kérdéseivel szemben érzéketlen maradt, s az akkori s még érvényben levő javaslat nagy gazdasági igazságtalanságait Magyarország vér- és pénzádjának arányánál a méltányosság és paritás alapján enyhíteni nem törekedett.

Husz éven át szenvedtünk az utolsó véderővita egyoldalú voltát s ma oly javaslattal állunk szemben, amely az 1888/89-iknél is megdöbbentőbb aránytalanságokat tartalmaz velünk szemben, Ausztria javára. Ez föl kellett, hogy keltse bennünk a tiltakozás érzését s e füzet ebben az érzésünkben fogant.

A SZERZŐ.

A

kik
sét,
gén
tón
tika
nag
köz
koz
tün
vis
hor
erk

is e
nem
koz

tek
goz
n e
kál
pol
tass

kér
vé
ke
sé
had

A két éves katonai szolgálat

és a

létszámemelés.

Közeleti bonyodalmaink közül néhány év óta sikerült kikapcsolni és elodázni a katonai létszámemelés kérdését, míg végre most, Magyarország teljes elernyedettsége pillanatában többé meg nem hátrálva kopogtat ajtónkon ez a kérdés, amelylyel Magyarország minden politikai tényezőjének le kell végre számolnia. A kérdés oly nagy, oly fontos, oly életbevágó, hogy az ország tágabb közvéleményének kell vele behatóan és elszántan foglalkoznia, kivált attól a pillanattól fogva, a mint meggyőződünk róla, hogy parlamentünk mai ugynevezett népképviselte nem képes és nem hivatott arra, hogy e nagy horderejű és messze kiható kérdéssel minden anyagi és erkölcsi vonatkozásban foglalkozzék.

Az uralkodó erős, hatalmas hadsereget óhajt. Ausztria is ezt óhajtja, mert nagyipari termelési fölöslege részére nemzetközi fegyveres tekintélye emelésével szándékozik új piacokat szerezni.

És mit akarunk mi? Mi a hadsereget nem célunk tekintjük, a melynek szolgálatára a népek születnek, dolgoznak és meghalnak, hanem legfeljebb csak eszköznek, amely lehetővé teszi, hogy a nép zavartalan munkálkodása és a kulturában való előhaladása, tehát a békés polgári munka külső háborgatások ellenében biztosítható legyen.

Ez az egyik szempont, mely felfogásunkat ebben a kérdésben irányítja. A másik pedig az, hogy az ország védelmére rendelt haderőnek arányban kell állania a megvédendő ország népességi és vagyoni erejével. Az eszköz, vagyis a haderő, melyre szükségünk van, nem lehet nagyobb és

költségesebb, mint a mi az általa elérendő céllal, a békés polgári munka biztosításával arányban áll.

És éppen ebből a szempontból kell, hogy az új véd-erőjavaslatot a legnagyobb gyanuval és ellenérzéssel fogadjuk s vele szemben fölhívjuk az országot a merev negációra, mert a reform adataiból kétségtelen immár előtűnik, hogy:

1. A tervezett reform oly óriási költségekkel járna Magyarországra nézve, melyek az ország vagyoni erejével arányban nem állanak.

2. Annyi újoncot kíván Magyarországtól, hogy azt a magyar népszaporodás fedezni fegyverképes egyénekkel nem bírhatja.

3. Újoncokból is, a katonai szolgálatban lekötöttekből is, a létszámszaporításból eredő gazdasági kárból is, a reform beruházási és évi terheiből is Magyarországra aránytalanul nagyobb részarány jutna, mint Ausztriára, amely nálunk tíz millió lélekkel népesebb, amely nálunk legalább négyszerre vagyonosabb, amely nincs oly mértékben adóssággal terhelve, mint mi, amely nem szenved annyit a kivándorlástól, mint mi és amelynek végül mint iparos, erőszakos, hódító hajlamu országnak sokkal nagyobb szüksége van a hadseregre, mint az őstermelő, a nemzetközi versengésben senkivel farkasszemet nem néző Magyarországnak!

Égbekiáltónak tartjuk a tervezett létszámemelési reform igazságtalanságait, aránytalanságait velünk szemben, perfideknek tartjuk azokat, akik kitervezték és elmulasztják a reform valódi terheit bevállalni, és végül arcátlanoknak tartjuk azokat, akik azzal a fogással akarnak Magyarországra nagyobb katonai terhet róni, mint Ausztriára, hogy kizsákmányolják a honvédség iránt érzett rokonszenvünket . . . Ezt a rokonszenvet azonban a gyökerében fogja megtámadni a reformjavaslat, mert a túlterhelt ország nem fog egykönnyen belétörödni abba, hogy ne csak a közös hadsereg, hanem a honvédség címén is elviselhetetlen új terhekkel sútsák. Annál kevésbbé, mert ma már csak az egészen naiv emberek tekintik a honvédséget oly mának, amelyből valaha a nemzeti ábrándok fogtak kisarjadni a magyar hadsereg képében. Ma már tudjuk, hogy a honvédség nem más, mint rideg

tartozéka a közös hadseregnek, mert tisztikara zsufolva van a közös hadseregtől áthelyezett közös tisztekkel és a honvéd főtisztikar és fővezetés szelleme teljesen osztrák, mely az alsóbb tisztikar hazafias érzését gyanuval nézi, elnyomja, üldözi, az előhaladástól visszaszorítja . . .

Ránk, akik ezt tudjuk, a honvédágyuk frázisával nem lehet többé hatni, bennünket nem téveszt meg a nyilvánosság elé akasztott honvéd cím, mikor lépten-nyomon azt halljuk, hogy a cégtábla mögött, a boltban a közös hadsereg nemzetellenes szellemét mérik.

De a szenvedély hangja helyett adjuk át a szót a tárgyilagos kritikának, a rideg őszinte statisztikai táblázatoknak, melyek a hadvezetőséget arra fogják kényszeríteni, hogy az eddigi ámitások helyett végre nyílt kártyával játszon, **vallja be, mit kér Magyarországtól, mit Ausztriától külön-külön és egymással szembeállítva a követeléseket! . . .**

Mielőtt a reform számszerű méltatására áttérnénk, mindenekelőtt ismertetnünk kell a mai állapotokat s ezek kapcsán a reformi voltaképpen céljával és irányelveivel tisztába jönnünk:

A reform célja.

Az 1889-iki véderővita óta, mely a mai ujonckontingenst állapította meg, a monarkia lakóinak száma a természetes szaporodás útján körülbelül tiz millió lélekkel növekedett (negyvenről ötven millióra) s így állt elő a helyzet hogy a katonai szolgálat immár a két ország ujonckínálatának egy tekintélyes részét nem birta lefölnözi. Ma a monarkia sorozóbizottságai elé évente odakerülő állításkötelesek közül mintegy 232.000 védőkötelesre mondják ki a testi alkamasságot, a kik közül aztán kereken százezer ember három évre, 32.000 két évre és százezer ember nyolc hétre lép be a haderő (közös hadsereg, honvédség, Landwehr) kötelékébe.

Hogy kit hány éves szolgálatra osszanak be, azt a vak szerencse dönti el sorshuzás után, a mi erkölcstelen, mert korrigálni lehet és igazságtalan, mert senkire sem lehet közönyös az, hogy három évet, két évet, vagy csak nyolc hetet kell polgári munkájától távol töltenie.

A hadvezetőség most ezt az igazságtalanságot úgy akarja megszüntetni, hogy a káposzta is elfogyjon, de a

kecske se lakhasson jól: egyenlőséget teremt majd azáltal, hogy minden fegyverbíró embert rendszeres katonai szolgálatra kötelez és a póttartalékokosságot csupán ritka kedvezménynek tartja fenn azok számára, akiknek a szolgálat megkönnyítésére valamelyes jogcímük lesz . . . Természetes azonban, hogy a fölszaporodott ujoncokból, ha megmaradna a három éves szolgálat, akkora békelétszám volna képezhető, hogy annak rengeteg terhe alatt összeroskadna az állam. Ezért fogadták el a két éves szolgálatot a közös hadseregre nézve is, a mi bár szintén óriási terhekkal fog járni úgy a vér-, mint a pénzadó terén, a monarkia összeroskadását haldoklóssá fogja enyhíteni . . .

Ki kell azonban emelni, hogy a reformnak csak a címe két éves, valójában egyes reformnak lehetne elkeresztelni, mert a szolgálatkötelesek egy igen jelentékeny hányada ezután is három éves szolgálatot fog teljesíteni, mert a közös hadsereg lovasságába, lovagló tüzérségébe, műszaki csapataiba, valamint a honvédség lovasságába és tüzérségébe tartozó hadkötelesek (a honvédségnek tudniillik ezután sem lesznek műszaki csapatai, tehát szervezete továbbra is csonkán marad . . .) továbbra is három évig, a tengerészek pláne négy évig fognak szolgálni, mert kiképezetésük hosszabb időt vesz igénybe.

Elhatározta a hadvezetőség, hogy a tábori tüzérséget német mintára lényegesen szaporítani fogják. Mig ugyanis a közös hadseregben egy önálló hadi műveletre képesített seregrész, egy hadosztály 16.000 emberből áll és 72 ágyuval van felszerelve, addig egy ugyanilyen tüzérségi erővel bíró német hadosztály csak 12.000 emberből van képezve. Egy közös hadseregbeli hadosztályhoz tehát a német arányban 96 ágyu lenne szükséges, természetesen a megfelelő trén- munició-, ágyu-, ló- és emberszaporulattal. A véderőjavaslattal egyidejűleg a parlament elé terjesztendő hadsereg-beruházási javaslat tetemes költséget fog jelenteni a tüzérség szaporítása címén, habár hivatalosan e kiadások negyed részét sem fogják a parlamentek tudomására hozni.

Honvédtüzérséget is terveznek, az osztrák Landwehr mintájára, mely saját tüzérséggel már eddig is föl volt szerelve. A honvédségnek eddig nem volt tüzérsége, csak úgy osztottak be időnként hozzá a nagygyakorlatok alkalmával közös hadseregbeli tüzérséget, de az együttműködés szokatlan volt és így nem volt harmonikus. Az ide-

gen parancsnokok sokszor meg sem birták egymást érteni . . . A honvédtüzérség régi követelése a magyar gravámen-politikának, mely annál jobban rávetette magát erre a vesszőparipára, minél ostobább makacssággal elzárkózott ez elől Bécs. Ma ez a követelés kapóra jön a hadvezetőségnek, ezt szemelte ki mézes madzagnak arra, hogy a magyar Mikoscht megkoppaszthassa. A honvédség hallatlan létszámemelése azonban a tüzérséggel nem indokolható, mert a mai honvédlétszámnak tüzérséggel való arányos ellátásához legfeljebb öt-hatezer főnyi létszámemelés és nem harmincötezer főnyi volna szükséges. A hadvezetőség tehát voltaképpen enormis honvédlétszámszaporulatot akar és nem tüzérséget, ami csak jó ürügy a magyar ábrándpolitikuskok lövátételére. A valódi cél, a mit elakarnak érni, az, hogy eloszlassák azt a nagy diszparitást, a mi eddig a honvéd katonai keretek béke- és hadiállománya közt fönnállott s azonfelül még új csapatokat is szerveznek.

Az teljesen kétségtelen, hogy Magyarország és Ausztria hadi ereje a közös hadsereg, meg a magyar és az osztrák honvédség létszámának szaporítása, fölszerelésének kiegészítése és a monarchia valamennyi katonai szolgálatra kötelezhető elemének teljes katonai kiképzése által hatalmas lépést tenne előre. Ám ez óriási új katonai vér- és pénzadóval járna, méltánytalanul oszlana el Magyarország és Ausztria közt, az előbbi rovására és végül azzal a veszedelemmel fenyeget, hogy a potencia-bőség agresszív katonai föllépésre ragadtatná Ausztriát, melynek ugyis ösmeretes az a rejtett, de teljesen előkészített szándéka, hogy váratlanul hódítóként lépjen föl a Balkán egy kis és földrajzilag, meg gazdaságilag ide utalt állama ellen . . .

Akik megszavazzák a véderőjavaslatot, azok ezt a kockázatos és anyagi erőnk végső megfeszítésével karöltve járó becsi kalandot segítik elő.

Térjünk most át a katonai reformjavaslatokra és lásuk, mit hoz Magyarországra és Ausztriára külön-külön.

A véradó terén.

I. Közös hadsereg.

A reform előtti állapot.

A közös hadsereg évi közös ujoncjutalékát jelenlegi véderőtörvényünk 103.100 főben állapítja meg, melyből elméletileg 309.300 főnyi békelétszám képezhető a három éves szolgálat mellett. A hét tartalékévfolyamban tehát, évi 103 ezer főt számítva, 721.000 főnyi teljesen kiképzett, kiszolgált tartalékos katona állt a közös hadsereg rendelkezésére, természetesen elméletben csupán, mert a gyakorlatban a halálozás, kivándorlás és szolgálatképtelenné válás címén körülbelül évi 4% fogyatéket kell számítani.

A Magyarország és Ausztria által évente a közös hadsereg részére kiállítandó 103.300 ujoncból a mai, szerintünk igazságtalan, mert a két birodalom valódi népességének meg nem felelő ujonckvóta alapján (42.7:57.3)

magyar honos ujonc volt	44.076
osztrák honos ujonc volt	58.924

A három éves szolgálat alapján ebből az ujonckontingensből, ha a rendszerinti évi 4%-os fogyatéket is tekintetbe vesszük, a következő gyakorlati

békelétszám alakul ki:

I-ső évfolyam	103.100
II-ik évfolyam	98.976
III-ik évfolyam	95.020
Összesen:		297.000

E gyakorlati békelétszám körülbelül így oszlott meg honosság szerint:

magyar honos volt	127.000
osztrák honos volt	170.000

Mozgósítás esetén volt: (A 4%-os fogyaték figyelembevételével.)

279.000 tényleges közös katona.

93.200	1-ső évfolyamu kiszolgált katona
89.500	2-ik " " "
86.000	3-ik " " "
82.600	4-ik " " "
79.400	5-ik " " "
76.300	6-ik " " "
72.000	7-ik " " "

877.000 teljesen kiképzett katona.

(A 8. és 9. évfolyamot a két honvédséghez tettek át.)

(A gyakorlatban kerek 900 ezer teljesen kiképzett közös katona áll a mozgósított közös hadsereg rendelkezésére.)

A most póttartalékba kerülő évi. kereken százezer főre tehető ujoncfölösleg, mely csak nyolc het i katonai kiképzésben részesíthető, tizenkét évfolyamon át, a 4%-os évi fogyaték figyelembevételével is kerek egy millió főre becsülhető.

A reform utáni állapot.

Az évi ujoncjutalék lesz: 159.500.

Az eddigi közös ujoncjutaléknál tehát 56.400 fővel több. Így jelentette be 1911. febr. 7-én Schönaich Ferenc közös hadügyminiszter a delegáció és Hazai Samu honvédelmi miniszter február 10-én a parlament ülésén.

Ebből, ha csupán csak két éves szolgálatról lenne a reformban szó, ilyen békelétszám lenne származható a 4%-os évi fogyaték figyelembevételével:

I-ső évfolyam	159.500
II-ik évfolyam	153.120
		312.620 fő.

A gyakorlati békelétszám így csak 15.000 fővel lenne több a mai 297.000 főnyi közös békelétszámnál. Ám a valóságban a különbözet sokkal nagyobb lesz a két- és három éves szolgálat kombinációja folytán és ennek megállapítása az ujonclétszám nagyságánál sokkal jobban kell, hogy érdekeljen bennünket, mert a régi és az új békelétszám valódi különbsége fogja megmutatni, hogy a reform megvalósulása után mennyivel lesz nagyobb a katonai szolgálatban lekötött és a produktív polgári élettől elvont munkaerő? . . .

Ne tűrje hát a parlament, ha csak az ujonclétszámot tárlják elé és szavaztatják meg vele. Követelje, hogy tüntesse ki pontosan a hadvezetőség az ujonclétszám mellett azt is, hogy mekkora békelétszámot akar a kért 159.500 főnyi ujoncból képezni, mert csak akkor derülhet ki, hogy a reform mekkora gazdasági kárral jár a munkaerő elvonása folytán és mily óriási új kiadásokba szeretnék a téjékoztatlan országot belerántani!

Különösen hangsúlyozzuk ezt a közvéleményt megillető igényünket, mert a jelekből már világosan látható, hogy a hadügyminisztérium és az alatta álló honvédelmi minisztérium nem szándékoznak tiszta bort önteni az ország poharába, hanem megakarnak téveszteni bennünket!

Az a beszéd, melyet H a z a i Samu honvédelmi miniszter erről a kérdésről március 10-én a képviselőházban, tehát hivatalosan tartott, ezt a szándékot egész világosan elárulja. Ő, a reformról beszélve a következőket állította:

159.500 ujoncból lesz

II éves	134.000
III éves	19.500
IV éves	6.000

Az ezekből alkotható békelétszám a 4%-os fogyatéket is figyelembe véve lesz tehát H a z a i szerint:

II évesekből	262.640
III. évesekből	55.192
IV évesekből	22.600
		<hr/>
		340.432

Az eddigi közöshadseregbeli létszámnál tehát kerek 53.000 fővel több csupán.

Ezzel az állítással szemben módunkban fog állani alább, hogy bebizonyítsuk, hogy a tervezett új békelétszám még ennél is sokkal több lesz, de mielőtt oda érkeznénk, vegyük egyelőre komolyan a hivatalos miniszteri kijelentést. Hazai állítása szerint a reform utáni közös békelétszám honossága szerint a következő megoszlást mutatja:

	Magyar:	Osztrák:
II éves	112.130	150.510
III éves	23.528	31.644
IV éves	9.650	12.954
	<hr/> 145.308	<hr/> 195.128

Hazai azt állította, hogy a közös hadsereg létszámemeléséből (a honvédségen kívül) évi 36—38 millió korona új katonai teher fog Magyarországra esni, abból a kerek 100 millióból, mely a monarkiát illetné s melyből tudvalevőleg 36.4% a mi hozzájárulásunkból vár fedezetet. A számítás helyes. Ha megfelelne a valóságnak az, hogy a békelétszámot csak 53.000 fővel akarják szaporítani, a közös hadsereg mai Standard of lifeja alapján valóban évi 100 millió új katonai költsége volna e révén a monarkiának . . . Ámde a Hazai által előterjesztett hivatalos békelétszám a valóságnak nem felel meg, ennél fogva a hozzáfüzött következtetések sem állhatják meg a helyüket. Ezt az alábbi fejtegetéssel nyilvánvalóvá fogjuk tenni.

Tudjuk már, hogy a haderőnek az a része, mely a lovassághoz, lovagló tüzérséghez, táviró, vasuti, vonat és léghajóscsapatokhoz lesz a jövőben beosztva, továbbra is három évig fog szolgálatot teljesíteni, az pedig, a mely a tengerészetnél teljesít majd szolgálatot, négy éves lészen.

Hazai szerint a létszámszaporulat után ezekbe a szolgálati kategóriákba mindössze 55.000 ember fog tartozni . . . Ez az állítás érthetetlen, mert a katonai statisztikákból tudjuk, hogy már a mai sokkal kisebb békelétszámnál is több mint 92 ezer ember tartozik ide, a tengerészetet nem is számítva, ami ebből a táblázatból látható:

A közös hadsereg
legénységéből:

Lovasság	47.586
Lov. tüzéség	30.559
Utász	8.910
Vasuti és táviró csapat	1.573
Vonatesapat	3.906
	<hr/> 92.534

A közös hadseregnek ez a része, mely a gyakorlati békelétszámnak 31%-át teszi, a hadvezetőség felfogása szerint ezután is három éves kiképzésre szorul és így a két éves szolgálat kedvezménye ezekre nem lesz kiterjeszthető.

Hazai miniszter ur tehát úgy látszik nincs tökéletesen tájékozva a hadsereg mai létszámviszonyai felől, különben legalább is 92.000 III évesről beszélt volna 55.000 helyett s azt is megemlítette volna, hogy ez a szolgálati kategória a reform megvalósítása után természetesen hatalmasan népesedni is fog, azért, mert a felderítő és műszaki csapatok száma a békelétszám hatalmas megnövekedése miatt nem maradhat a régi, annak arányában szintén növekednie kell, mert különben a megnőtt hadsereg igényeit nem lenne képes továbbra is kiszolgálni! . . . Ezenkívül a tüzéség fejlesztése, az ágyuk tervbe vett nagy mérvű szaporítása is a műszaki elem növekedését vonja maga után. Végül szaporodni fog a műszaki légénység száma a léghajós- és repülő-káderek felállítása folytán is, úgy, hogy a reform végrehajtása után 120.000 főre becsülhető a közös hadseregben azoknak a száma, a kik továbbra is három éves szolgálatot fognak teljesíteni.

Kiséreljük meg most az adott 159.500 főnyi új ujonclétszámot úgy fölosztani, hogy a III évesek létszáma 120.000-et adjon ki a gyakorlatban, a IV éveseké pedig legyen 22.000 fő, mint Hazai állította. (Az évi 4%-os fogyatéket is figyelembe véve.)

IV év.: III évesek: II év.:			Békelétsz.:
6.000	41.650	111.950	IV éves 22.604
5.760	39.970	107.500	III éves 120.000
5.532	38.380		II éves 219.450
5.312			
<hr/> 22.604	<hr/> 120.000	<hr/> 219.450	<hr/> 362.000

362.000 főnyi lesz tehát a reform megvalósítása után a közös hadsereg békelétszáma, és nem 340.000 fő, mint Hazai honvédelmi miniszter március 10-iki beszédében állította!

A mai állapothoz képest tehát a közös hadsereg békelétszámszaporulata 65.000 főnyi lesz, a mi költségben kifejezve Magyarországánál 44 millió korona évi új katonai kiadást jelent, — a honvédségnél tervbe vett létszámszaporításon kívül! . . .

A tényleges közöshadseregbeli békelétszám keretébe tartozandó 362.000 ember a II, III és IV éves szolgálat, valamint honosság szerint így fog megoszlan:

	Magyar:	Osztrák:
Összesen	154.580	207.420
II éves	93.656	125.794
III éves	51.240	68.760
IV éves	9.684	12.866

Végül maga a 159.500 újonc így oszlanék meg a jövőben:

	Magyar:	Osztrák:
Összesen	68.106	91.394
II éves	47.824	64.126
III éves	17.806	23.844
IV éves	2.676	3.424

Mozgósítás esetén lenne (a 4%-os fogyatékok figyelembevételével)

II éves tényleges közös	219.450
III éves tényleges közös	120.000
IV éves tényleges közös	22.600
1. évfolyamu kiszolgált tartalékos	145.150
2. " " " "	139.350
3. " " " "	133.780
4. " " " "	128.400
5. " " " "	123.240
6. " " " "	118.240
7. " " " "	113.500
8. " " " "	109.000
9. évf. (III—IV. év. nélkül)	75.000
10. évf. (III—IV. év. nélkül)	72.000
Összesen:	1.519.710

Ha ezt az eredményt összevetjük a reform előtti mozgósítási adattal (887.000), akkor látni fogjuk, hogy a reform végrehajtása után, a mozgósított közös hadseregben 633.000 fővel több lesz a teljesen kiképzett katonák száma.

Mivel pedig a reform előtt ma egy millió a póttartalékosok száma, azt is látjuk, hogy ezek a reform folytán nem tűnnek el végképp, csak le fogynak 367.000 főre, a mi a gyakorlatban, a különböző cimeken szokásos szolgálat alóli fölmentések révén mintegy 250.000 főre fog lecsökkenni . . .

Ezen még mindig tekintélyes póttartalékos elem dacára a reform katonai jelentősége a hadsereg kvalitatív javítása szempontjából általunk is kétségbevonhatatlan. A reform folytán ugyanis a mozgósított hadsereg teljesen kiképzett elemekkel töltheti ki a megnagyobbodott hadi kereteket és így vonulhat háboru esetén tűzbe is.

Ezzel az előnnyel szemben azonban, — a civilélet követelményeit is szem előtt tartva, — a következő két komoly kérdést kell föltennünk:

1. Megbirhatja-e a monarkia a szárazföldi reform terheit (a már letárgyalt közös hadseregét, valamint a letárgyalandó honvéd- és Landwehr-kiadásokat is) ugyanakkor, midőn a monarkia közérdeke szempontjából sokkal kevésbé fontos, de sorrendileg előretolt tengerészeti reformok megvalósulása folytán máris túl van katonai költségekkel terhelve s midőn másrészt a létszámemelési reform természetesen az azzal fenyeget, hogy a monarkia kereső elemeinek újabb nagymértékű katonai lekötésével a monarkia népeinek teherviselő képessége kétségen kívül csökkenni fog!

2. Megbirhatná-e az ismertetett és ismertetendő új katonai terheket az östermelő Magyarország, melyet az iparos Ausztriával szemben aránytalanul nagyobb pénz- és véradóval akarnak sújtani, bár elsősorban nem neki van szüksége a hadsereg tulfejlesztésére! . . .

Hogy mekkorák az összes szárazföldi katonai új terhek, arra nézve alább „Mérleg“ című fejezetünkben nyújtunk kimutatást.

A
dalor
IV. é
hadv
értel
törvé
ha a
csupá
„b é k
hogy
k ell
elmul
éves
reform
U
védsé
esetre
T
szeml
hogy
(sőt a
a ma
sz é t
tüntet
érhetn
nagy
t e r h
ban)
arány
lesek
korlát
a köz
bevall
kénye
delték
M
nek a
katon
érvén
k v ó t
r é n
százal
népsz
kossá
riával

A parlament figyelmébe: Mint a 11—14-ik oldalon láttuk, az új véderőreform, komplikálva a II, III és IV éves szolgálattal, igen elasztikusan fogható föl és a hadvezetőség által majdan a gyakorlatban tetszés szerint értelmezhető és magyarázható . . . Keretei az ujoncok törvényes számának áthágása nélkül is tágíthatók lesznek, ha a parlament rá nem jön arra, hogy itt most már nem csupán „ujonc megajánlásról”, hanem még inkább „békelétszám megajánlásról” is szó kell majd, hogy legyen. Vagyis a békelétszám nagyságát is eleve kell törvényesen megállapítani, mert ha ezt elmulasztják megtenni, be fog következni az, hogy a III éves ujoncok számarányának aránytalan növelésével a reform összes terhei nagy mértékben fokozódni fognak.

Ugyszintén az is határozottan kikötendő, hogy a honvédséghez sorozott ujonc a közös hadsereghez semmi esetre át nem helyezhető!

Tudatában annak, hogy kikkel áll Magyarország szembe, ajánlatos lenne azt is eleve törvénybe iktatni, hogy a III. illetve IV évre sorozandó ujonckontingensben (sőt a póttartalékban is, a mi ma nincs ellenőrizve!) a magyar honosok az egésznek hányadrészt tehetik. (százalékban és numerice egyaránt ki-tüntetve), mert a hadvezetőség részéről az a meglepetés érhetne bennünket, hogy a magyar gazdasági életnek még nagyobb kárára a három és négy éves, tehát a terheesebbik szolgáltatban (meg a póttartalékban) való részvételünk általános aránykötelezettségünk arányszámát (42.7%) tullephetné, — az osztrák hadkötelesek kiméltése céljából . . . Igaz, hogy az efféle törvényes korlátozásoknak nincs gyakorlati erejük, amennyiben úgy a közös, mint a honvédelemügyi miniszter elszólásaiból és bevallásaiból tudott dolog, hogy az ujoncok számának önkényes nagymérvű fokozásával eddig egész vigan átlépték az 1889. véderőtörvény korlátait!

Még egyre ki kell terjeszkednie a magyar parlamentnek a véderővita során és pedig akkor is, ha az összes katonai javaslatok merev visszautasításával a mai állapot érvényben maradna. Közös hozzájárulásunk kvótája ugyan a véradó, mint a pénzadó terén ma is igazságtalan! Ujonckvótánk pl. 42.7 százalékos, jöllehet Magyarország lakossága az 1910-iki népszámlálás szerint csak 42.19 %-át teszi a monarchia lakosságának s azonfelül a lakosság kor-kategóriái Ausztriával szemben azt bizonyítják, hogy nálunk a gyer-

mek-csoport a felnőttekkel szemben aránylag népesebb, eszerint mi kevesebb fegyverbirót állíthatunk aránylag is sor alá, minit Ausztria. A kivándorlás is nagyban fogyasztja katonasorban levő népességünket. Mindezek értelmében azt kellene követelnünk, hogy a most lefolyt legutóbbi magyar és osztrák népszámlálás alapján állapítsák meg hitelesen a két ország népességének valódi arányszámát s a kategóriák méltányos figyelembevételével állapítsák meg újból ujonckvótánkat, mely a mi fel fogásunk szerint 40 %-nál több nem lehetne!

Pénzkvótánk (36.4) helyesbitésére azt kell követelnünk, hogy vegyék föl pontosan Magyarország nemzeti (és nem állami) jövedelmeit Ausztria ugyanilyen jövedelmeivel szemben s ezen az alapon számítsák ki pénzkvótánk nagyságát, mely nézetünk szerint 32 százaléokban lenne megállapítandó s azonkívül enyhítendő lenne még a közös vámbevételek igazságosabb felosztásával is!

Mindezek kielégítő végrehajtására rendkívül fontos, hogy a reformjavaslatot a magyar parlament az osztrákkal egyidőben, lépésről lépésre haladva tárgyalja és semmi szín alatt ne járuljon hozzá ahhoz az átlátszó fogáshoz, hogy a reformot velünk májusban, az osztrák képviselőházzal ellenben csak ősszel akarják letárgyaltatni. Nekünk okvetlenül tudnunk kell, mielőtt bármely irányban döntenénk, hogy sérelmeink orvoslását és hozzájárulásunk korrekcióját remélhetjük-e? . . .

II. M. kir. honvédség.

Tudvalevő, hogy a két éves szolgálati reform ürügye alatt a ma tényleg két éves szolgálat alapján működő m. kir. honvédségnél is vegyes szolgálatot s a mellett az állománynak száz percentes növelését tervezi . . . Szó a mi szó, a honvédség ma még modern katonaságnak nem mondható. Szervezete csonka, csupán gyalogos és lovas csapatokból van összetéve s a háboru esetén szükséges tüzéséget, műszaki és vonatcsapatokat a közös hadsereg kötelékéből vette kölcsön. Nagy diszparitás van a honvédség béke- és hadiállománya közt is. Ma egy honvédgyalogszázad békelétszáma tisztekkel és altisztekkel együtt csak 55 emberből áll, míg háboru esetén a század állománya ötször akkorára, vagyis 260 emberre növekednék. Ez modern szabásu hadseregnél egészségtelen arány. Egészséges, modern hadszervezetnél a hadilétszám háromszorosára rughat a békelétszámnak. Hogy ez elérhető legyen, a honvédszázadok békelétszámát ilyen arányban kell megnövelni.

A lovasezredeket szintén intenzíve, sőt eksztenzíve is akariák növelni. Mai tiz honvédhuszárezredünk szervezetileg husz osztályra oszlik föl, a miből háboru esetén tizenhat osztály a gyaloghadosztályokhoz van beosztva s csak négy osztály marad függetlenül együtt arra a célra, hogy egy tömegben, mint nagyobb lovastest operálhasson. A felderítő szolgálat megkívánná, hogy legalább még két honvédlovasezredet állítsanak föl. Enyhíteni óhajtják azt a nagy diszparitást is, a mi a honvéd lovasság béke- és hadi állománya közt ma még fennforog. Az előbbi az utóbbinak a honvédségnél ma csak negyed része, míg a közös hadsereg lovasezredeinek már békében is teljes hadilétszámuk van. A honvéd lovasság hadilétszáma századonként 150 ember. Szükséges lenne a békelétszámot a mai negyvenről legalább 100-ra emelni emberben és lóban egyaránt. Végül szükséges volna ahhoz, hogy a honvédség körülbelül a közös hadsereg rang-

jára emelkedjék, ágyus és tarackezredek fölállítása és egy külön lovas tüzérosztály. Mindez együtt magában foglalna 340 ágyut. A honvédszervezet függetlenítéséhez természetesen önálló műszaki és vonatcsapatok is szükségesek lennének, oly arányban, mint a közös hadseregnél már megvan. És hogy az egész függetlenség ne maradjon csupán csak látszat, illúzió, teljesíteni kellene azt a régi követelést, hogy a honvédséghez beosztott tábornokok ne cs. és kir. tábornokok legyenek, hanem valóban a honvéd tisztikarból vegyék eredetüket, honvéd címmel és képesítésüket ne a bécsi hadiskolában nyerjék, hanem egy külön magyar nyelvű hadiskolában, mely a honvédség vezérkari tisztjeit magyarul képezné ki.

Mindehhez a honvédség békelétszámát összesen 20 ezer fővel kellene csupán szaporítani, tehát a mai 25.000 főről 45.000 főre.

A közös hadügyminisztérium a honvédelemügyi miniszterrel egyetértve ily mérvű létszámszaporításhoz nyerték meg ő felsége szokásos előzetes hozzájárulását. Ő felsége beleegyezését is adta a m. kir. honvédség ily mérvű fejlesztéséhez, csupán az önálló honvéd műszaki csapatok szervezését vetette el. A honvédség tehát továbbra is csonka, szellemben és szervezetben a közös hadseregtől függő seregtest marad, mely önálló operációra ezután is képtelen . . .

Tulajdonképpen tüzérséget sem akartak adni a honvédségnek, mert bármennyire aláásták is a honvédség hazafias szellemét az idegen vezetéssel és a tisztikarnak közös hadseregbeli tisztekkel való eltelítésével, a sötét gyanu még mindig ott lappang Bécsben és a honvédséget még mindig úgy tekintik, mint holmi magyar aspirációk csiráját a hadseregben . . . A tüzérségtől azonban taktikai okból nem lehetett elállani. Ez volt tudniillik a mézesmadzag, melyet a magyar parlamentnek szántak. A cél szentesíti az eszközt! — gondolták Bécsben és így jutottunk hozzá a honvédtüzérség felállításának — ígéretéhez . . . Hiába, ha létszámemelés kell Bécsnek, ígérekben nem fukar s követelését úgy tudja feltüntetni, mintha a magyar követelés kielégítése volna. Az igaz, hogy már öt-hat ezer főnyi létszámszaporulattal föl lehetne állítani a honvédtüzérséget, vagyis a mai 24.500 főnyi honvédbékelétszámmal szemben megfelelne 33.000 főnyi is.

A legelső terv az is volt, hogy a békelétszámot 24-ről csak 33 ezer főre emelik, a mi nem is lett volna valami nagy ugrás, mert hiszen Hazai miniszter bevétele szerint a honvédbékelétszám a véderőtörvény megszegésével már ma sem huszonöt, hanem harmincezer fő.

Azután újabb terv következett, az, a melyet mi fontosabb részleteztünk. Ez az volna, hogy a honvédség békelétszámát 44—45 ezer főre emelnék. A király ehhez hozzá is járult és ez volt Bécsnek, meg a hadvezetőségnek a kedvenc terve a honvédségre vonatkozólag.

Március 10-én annál meglepőbben hatott ránk, hogy Hazai honvédelmi miniszter egy harmadik, egy legújabb követeléssel állt elő, mely a honvédség békelétszámát hallatlan és szükségtelen módon 52.688 főre növelné, s a minnek nincs más értelme, mint hogy a monarchia haderejének „honvéd” nevezetű részét Ausztria hozzájárulása nélkül, teljesen Magyarország zsebére akarják töltejesíteni.

A három alternatív terv, Hazai Samu honvédelmi miniszter ur fölfelé ligitálása alkalmas arra, hogy az egész honvédlétszámzaporitást teljesen komolytalanná tegye előttünk. Hogyan? — kérjük, — hát melyik már most az igazi, a halaszthatatlan katonai követelés? Mind hármat annak állították! Hát lehet itt lefelé és fölfelé alkudozni? Hisz ha alkudozni lehet, akkor a nemzet legörömeztőbb egyik követelést sem szavazná meg, mert bármelyik honvédlétszámemelési terv is rengeteg új kiadásba kerül ugy a beruházás, mint az évi új kiadás terén és nemcsak a honvédség, de a közös hadsereg is megrohan most bennünket követeléseivel. Elbirhatja-e egyszerre mindkettőt az ország?

„Mérleg” című fejezetünk fogja összesítve bemutatni a közös hadsereg, meg a honvédség kilátásban levő új tehernövekedéseit, most maradjunk a honvédségnél s a meglevő állapotot hasonlítsuk össze azzal, mely a Hazai féle osztrák javaslat megvalósulása esetén vár reánk.

A reform előtti állapot.

Már utaltunk rá, hogy a honvédség újonc- és békelétszáma egy klasszikus tanunknak, Hazai Samu honvédelmi miniszternek 1910. július 27-iki parlamenti elszólásai szerint nem maradt meg a véderőtörvény korlátain

belül, hanem azt 5.000 fővel túllépve, a gazdasági káron kívül körülbelül 10—15 millió korona évi törvénytelen kiadást eredményezett Magyarországra nézve eddig is.

Mivel e túllépést akceptálnunk nem lehet, mi fejtegetésünkben alább csak a törvényes állapot számviszonyaival fogunk foglalkozni.

Ma a honvédségnél tudvalevőleg az egész vonalon két éves a szolgálat s így a törvényesen rendelkezésre álló **12.500** újoncból az évi négy százalékos fogyatékteljesítésével a következő gyakorlati békelétszám alkotható:

1-ső évfolyam	12.500
2-ik évfolyam	12.000
Összesen:		24.500

A honvédség törvényesnek tekinthető békelétszáma tehát 24.500 főnél több nem lehetne. Hazai mégis 30.000 főről beszélt tavaly, az idén pedig, március 10-én már csak 28.000-ról, a mi megint arra vall, hogy mennyire ingadozók és megbízhatatlanok a hivatalosan publikált katonai adatok. Ilyen kevés komolysággal a civiléletben egy részvénytársaság ügyeit sem lehetne vinni.

Mozgósítás esetén volt eddig törvényesen: (A 4%-os fogyatékok figyelembevételével.)

24.500	tényleges honvéd.
11.520	1-ső évfolyamu kiszolgált honvéd.
11.060	2-ik " " "
10.620	3-ik " " "
10.200	4-ik " " "
9.800	5-ik " " "
9.400	6-ik " " "
9.024	7-ik " " "
8.664	8-ik " " "
8.320	9-ik " " "
8.000	10-ik " " "
29.400	(A közös hads. 8-ik tart. évf.-nak ide áth. 42.7%-a.)
28.200	(A közös hads. 9-ik tart. évf.-nak ide áth. 42.7%-a.)
178.708.	

A reform utáni állapot.

A Hazai által március 10-én ismertetett tervezet szerint **25.000** unionból lenne:

18.300 II éves és 6.700 III éves.

Ezekből, az évi 4%-os fogyaték figyelembevételével a következő gyakorlati békelétszám képezhető:

II évesek:	III évesek:	Békelétszám:
21.000	4.000	41.160
20.160	3.840	11.528
	3.688	
41.160	11.528	52.688

Érdekesen jellemző arra nézve, hogy milyen felületesen, alapos átgondolás nélkül készült el a katonai javaslat, hogy Hazai március 10-én 60.000 főnyi honvéd békelétszámról beszélt, a mit csak úgy lehetne elérni, ha a honvédségnél a közös hadsereggel szemben aránylag több embert köteleznének három éves szolgálatra, a minek az ellenkezője fog természetesen bekövetkezni a gyakorlatban, mert már tudjuk, hogy a honvédség nem kap műszaki csapatokat. A három éves szolgálati kategória tehát ennyivel kevésbé lesz benne népes.

Nekünk az itt a célunk, hogy a valódiságokat mutassuk be a közvéleménynek s ezért nem ragadjuk meg a Hazai által kínált kedvező alkalmat arra, hogy 60.000 főnyi honvédbékelétszámról beszéljünk, holott csak 52.688-ra van kilátás. A közvélemény elriasztására a reform gondolatától, elég lesz ennyi is! . . .

Mozgósításesetén lenne: (A 4%-os évi fogyaték figyelembevételével.)

II éves tényleges honvéd	41.160
III éves tényleges honvéd	11.528
1-ső évfolyamu kiszolgált tartalékos	22.800
2-ik " " "	21.900
3-ik " " "	21.000
4-ik " " "	20.160
5-ik " " "	19.356
6-ik " " "	18.584
7-ik " " "	17.844
8-ik " " "	17.100
9-ik (III évesek nélkül)	11.400
10-ik (III évesek nélkül)	10.944
Összesen:	236.300

A reform ily mérvű megvalósítása után tehát a honvédségnek mozgósítás esetén az eddiginél 57.600 fővel több teljesen kiképzett katonára állna rendelkezésére.

Mint a 10-ik oldalon láttuk a közös hadsereg régi, illetve mostani mozgósítási létszáma (877.000) 633.000 fővel fog emelkedni a közös hadseregben tervezett reform megvalósítása esetén, itt pedig most a honvédségnél azt láttuk, hogy a mostani mozgósítási létszám (178.000) a reform végrehajtása után 57.600 fővel fog szaporodni. Mivel pedig ez klasszifikálja a hadsereg harcképességét elsősorban, ezen az alapon megállapítható, hogy a közös hadsereg 72 %-os kvalitásbeli javulásával szemben a honvédségnek ugyanilyen javulása a rendkívül nagy új áldozattal szemben csak 32 %-os lesz. Ez tehát ismét elientmond Hazai miniszter amaz állításának, hogy a honvédség fejlődése 100 százalékos lesz, a közös hadseregnek csak 17%-os fejlődésével szemben . . .

III. Osztrák Landwehr.

A miként a magyar honvédség egyedül és kizárólag a magyar budget terhére tartatik fenn, azonképpen az osztrák Landwehr költségeiről csakis az osztrák költségvetésnek kell gondoskodnia. Mivel azonban Ausztria nálunk népesebb és gazdagabb, a méltányosságnak legelemibb kívánsága az, hogy az osztrák Landwehr oly mértékben legyen nagyobb számu, mint a magyar honvédség, a milyen mértékben Ausztria népesebb és gazdagabb minálunk. (42.19 : 57.81)

Ennek a követelménynek már ma sincsen elég téve, mert a törvényes 24.500 (illetve törvénytelenül 30.000) főnyi honvédbékelétszámmal szemben a Landwehr létszáma 39.000 fő mindössze.

A reformkérdések szőnyegre kerülte alkalmával eleinte nem is akarták a ma is igazságtalanul kis Landwehr-létszámot bolygatni, hanem meg szerették volna tartani a mai létszámot. Miután azonban szembetűnő kizsákmányolása lenne Magyarországnak, ha az 52.600 főre tervezett honvédbékelétszámmal szemben a Landwehr változatlanul maradna, nagy kegyesen elhatározták Bécsben, hogy fölemelik a Landwehr békelétszámát is 6, mondhat ezer fővel . . .

Nagy titokban készítik ezt elő. A Landwehrről alig esik szó, mintha ez a világon sem lenne. Mi azonban rá irányítjuk erre a kérdésre az ország figyelmét és a paritás alapján azt kell követelnünk, hogy ha a honvédséget 52.688 főre fogják szaporítani, akkor a Landwehrt a két ország népességi arányában 80.000-re, vagyoni arányában pedig kerek 100.000-re kell szaporítani!

Am csak 44.000-re akariák Bécsben szaporítani a Landwehrt, a mi magyarán annyit tesz, hogy Ausztria főképpen és igazságtalanul a koldus Magyarország zsebére akar erős hadsereget teremteni, mert

hívják bár a honvédséget bárminek, az a monarkia haderejének tartozékát teszi és Ausztria prepotens gőgjét fogja növelni úgy a nemzetközi, mint a belpolitikában.

És éppen ennek ellenőrzésül nem szabad tünnünk, hogy a létszámemelési reformot a magyar parlament előbb tárgyalja, mint az osztrák s ne tudhassuk idejében, hogy mit szavaznak meg odaát? . . .

Lássuk most a Landwehrről uralkodó állapotokat

A reform előtt.

Ma a Landwehr újonclétszáma **19.500** fő, a melyből a 4%-os fogyaték figyelembevételével **38.300** főnyi gyakorlati békelétszám, és (a közös hadseregtől ide áthelyezett 8-ik és 9-ik tartalékos évfolyam arányos áthelyezésével) **262.000** főnyi mozgósítási létszám érhető el.

A reform után.

A reform után **20.000** újonca lesz majd a Landwehrről, akik közül II éves szolgálatba lép évente 14.700, III évesbe 5.300. A II évesek békelétszáma lesz a fogyaték tekintetbevételével 29.000 fő, a III éveseké 15.000 fő. A teljes gyakorlati békelétszám lesz tehát **44.000** fő, a mozgósítási létszám pedig kereken **190.000** fő.

E szerint a Landwehr-terhek úgy a beruházás, mint az évi költségek terén Ausztria javára sokkal csekélyebbek lesznek, mint a Magyarország zsebére eső honvéd-terhek . . .

for
előt

szá
u j c
204
ból
mor
eze
jutn
vez
a jö
bad
köz

mur
mas
tásk
fog
t a l
csa
kos
gán

Mérleg.

Magyarország és Ausztria új szárazföldi katonai reformterheinek szembeállítása egymással és a reform előtti állapottal.

A monarkia évi ujoncjutaléka.

A reform előtt: A reform után: Szaporulat:

Közöshads.	103.300	159.500	56.200
Honvédség	12.500	25.000	12.500
Landwehr	19.500	20.000	500
	135.100	204.500	69.200

A teljes (közös-, honvéd-, Landwehr-) létszámemelési reform tehát évente 69.200 fővel több ujoncot igényelne a monarkiától, vagyis összesen 204.500 ujoncot, a mivel szemben a monarkia lakosságából a mai gyakorlat szerint évente 230—235 ezer főre mondják ki a szolgálati kötelezettséget. A mutatkozó 30 ezer főnyi fölösleg, mely a reform után a póttartaléknak jutna, soknak nem, sőt elégnek sem tekinthető, ha a hadvezetőség valóban be akarja váltani azt az ígéretét, hogy a jövőben családi és egyéb jogcimen az eddiginél több szabadságolást és szolgálat alóli fölmentést szándékozik eszközölni . . .

Már itt is élénk kifejezést kell adnuk amaz aggodalmunknak, hogy a csekély fölösleget a hadvezetőség alkalmasint azzal fogja kiegészíteni, hogy a monarkia évi állításköteleseinek sorában ezentúl 235.000 főnél is többre fogja kimondani a szolgálati kötelezettséget a póttartalék javára s akkor ott leszünk majd, a hol ma: megint csak lesz a hadseregben hiányosan kiképzett póttartalékos elem, a kvalitás rovására és ezt a monarkia lakosságának érzékeny kárával érnék el, mert minden valamire

való állításkötelest szolgálatra köteleznének, még a szervezetileg teljesen meg nem felelőt is. Ezzel szemben jellemző, hogy egy olyan militarista államban is, mint a milyn Németország, a szolgálatköteleseknek (a katonai szolgálatra alkalmasoknak) csak 70%-a teljesít 2, 3 és 4 éves szolgálatot, a többi ott a póttartalékba kerül. A monarkia ezzel szemben annyi katonából akarja megalkotni a békelétszámot, hogy pusztán a fegyverbiró elemmel be sem fogja érhetni!

Következő táblázatunk nyomán erre az aggodalmunkra vissza fogunk még térni.

Ujoncok honosság szerinti megoszlása.

	A reform előtt:		A reform után:	
	Magyar:	Osztrák:	Magyar:	Osztrák:
Közöshads.	44.076	58.924	68.079	91.424
Honvédség	12.500	—	25.000	—
Landwehr	—	19.500	—	20.000
	56.576	78.424	93.079	111.424
	(41.77%)	(58.23%)	(45.47%)	(54.53%)

E táblázatból kiderül, hogy a magyar honosoknak az ujoncállításban való kötelezettsége nemcsak az eddigi arányt, hanem a két ország népességében elfoglalt arányszámát is messze túl fogja lépni. Kitűnik az, hogy Magyarországnak abszolút számban kifejezhető közös- és honvédujoncállítási kötelezettsége az eddigi állapothoz képest **36.500 fővel fog nőni!**

Összesen 93.079 ujoncot követelne tőlünk a reform megvalósítása s ezzel szemben a legutóbbi évek statisztikai fölvételei szerint a legközelebbi sorozáson a magyar birodalom egész területéről körülbelül 240.000 finemű állításköteles fog a sorozóbizottságok előtt megjelenni. Megfigyelések és antropológiai mérések tanúsága szerint 100 állításköteles közül katonai szolgálatra alkalmas Németországban 55, Franciaországban 47, Olaszországban 38 és Ausztria és Magyarországon 32. A nagymérvű kivándorlás és a gyermekkategóriák tekintélyesebb volta azt eredményezi, hogy Magyarországon az állításköteleseknek csak 30%-a alkalmas a katonai szolgálatra. Kétszáznegyvenezer állításköteles közül tehát

kereken 72.000. Ezzel szemben a reform, mint láttuk, a póttartalékokat nem is említve, csupán a tényleges II, III és IV éves szolgálatra 93.000 ujoncot fog tőlünk követelni, a mi **tullépi az egészséges kínálatot** s azt jelenti, hogy a Magyarországon működő sorozóbizottságok kénytelenek lesznek a meg nem felelő kvalitásu emberanyagrais reflektálni!

Ezzel szemben a száztizenegy ezer főnyi osztrák ujoncra bőven lesz fedezet a körülbelül 120.000 főre becsülhető katonailag megfelelő szolgálatkötelesből.

Már maga ez Magyarország túlterhelését jelenti a katonai szolgálattal. Jelenti azt is, hogy ugy a közös hadvezetőség, mint a honvédelmi minisztérium felületesen, amugy blindre állapították meg a reform alapvető számtételeit. Nem vetettek számot az ország ujoncprodukciónak, tehát magyarán hasból készítették el az egész reformtervezetet!... Ha nem így volna, akkor Hazai nem állította volna azt március 10-iki beszédében, hogy Magyarországon meg van a megfelelő ujonckínálat! Sőt azt állította, hogy a mi husz millió lakosu országunk több ujoncot adhat, mint a harminc millió lakosu Ausztria. Erre igazán nincs mit felelni, itt elnémul minden józan polémia... Persze, a honvédelmi miniszter ur abból indult ki, hogy az eddigi gyakorlatban, kivált a póttartalék megállapításánál Ausztriának az egész vonalon kedvezett a hadvezetőség s túlnyomóan velünk viseltette el a katonai szolgálat terhét, kigunyolására az ujoncozási törvénynek, meg a két ország népességi arányának! Tény, hogy Magyarországa tényleges és a tartalékos szolgálatra eddig is több ujoncot adott, mint a mennyi jog és méltányosság szerint terhelhette volna! Hogy mennyivel többet? Ezt pontosan nem lehet megállapítani, mert a hadkiegészítő parancsnokságok adatai hivatalos titkot képeznek, kivált a póttartalékosokra vonatkozólag, ahol törvény és ellenőrzés híján roppant sérelem éri Magyarországot!

A titkolózásnak nem lenne ugyan semmiféle értelme, ha a hadvezetőségnek az országgal szemben nem volna eltitkolni valója!

A békelétszám.

	A reform előtt:		A reform után:
	Elméletben:	Gyakorlatban:	Gyakorlatban:
Közöshads.	309.300	297.000	362.000
Honvédség	25.000	24.500	52.688
Landwehr	39.000	38.220	44.000
		360.389	458.688

E táblázat tanúsága szerint a reform a monarchia hadi erejét kerekén 100.000 fővel fogja növelni a tényleges szolgálatban.

A gyakorlati békelétszám honosság szerinti megoszlása:

	A reform előtt:		A reform után:	
	Magyar:	Oszttrák:	Magyar:	Oszttrák:
Közöshads.	126.900	170.600	154.570	207.430
Honvédség	24.500	—	52.688	—
Landwehr	—	38.220	—	44.000
	151.400	208.820	207.258	251.430
	(42%)	(58%)	(45.1%)	(54.9%)

A százalékos viszony igazságtalan felbomlásán kívül itt legérdekesebb a tudomásulvételre az, hogy míg a magyar honos kereső elem katonai lekötöttsége a gyakorlati békelétszámban a reform folytán **55.858** fővel fog növekedni, addig az osztrák honosokra nézve ugyanez a lekötöttség csak 42.610 fővel jelent többet az eddiginél!

A monarchia hadköteleseinek szempontjából még érdekesebb az alábbi táblázat, mely felelet kíván lenni azok részére, a kik még a föntiek után is a két évesnek kereszteszt katonai szolgálat nagy társadalmi és nemzetgazdaságtani előnyéről szónokolnak. Ime:

Hány három és négy évest fog tartalmazni a békelétszám?

	A reform előtt:		A reform után:	
	Magyar:	Osztrák:	Magyar:	Osztrák:
Közöshads.	127.121	170.579	60.924	81.626
Honvédség	—	—	11.528	—
Landwehr	—	—	—	15.000
	127.121	170.579	72.452	96.626
	(42.6%)	(57.4%)	(43%)	(57%)

A magyar III és IV éves szolgálatra kötelezettek száma itt is igazságtalan, mert nem felel meg ujonckvótánk általános arányának.

Másik fontos megjegyzésünk az, hogy az itt kapott és a valóságnak megfelelő számokat nem lehet összeegyeztetni. Ha a miniszter március 10-én tett állításával, hogy a reform végrehajtása után Magyarországon csak 33.178, Ausztriában csak 44.598 ember lesz köteles három, illetve négy éves szolgálatot teljesíteni . . . Ha tévedésnek nevezzük ezt a miniszter részéről, akkor igen nagy tévedés és helytelenítendő, mert a valóság elmásítására alkalmas. Ez pedig ellentétben áll azzal az igen fontos követelménnyel, hogy a közvéleményt őszintén kell tájékoztatni a reform mindenmü terheiről!

Táblázatunk megdöbbenően tanúsítja, hogy a reformért hozandó óriási új áldozatok dacára a reform végrehajtása után is kénytelen lesz 72.452 magyar honos III, illetőleg IV éves szolgálattal teljesíteni, a mivel szemben csekély értékű rekompenzáció lesz részére az a kedvezmény, hogy a leendő III, illetőleg IV éveseknek a tartalékos szolgálatból elengedik a két utolsó évet . . . Sőt az is valószínű, hogy ez az ígélet keresztül vihető nem is lesz, mert a III és IV évesek kivonása a póttartalékban megcsökkentené a műszaki elem arányszámát . . .

Azt, hogy ki szolgáljon II és ki III—IV évig, ezután is a sors kedvezésére fogják bizni, a mi erkölcstelen, mert ez a módszer könnyen vezethet visszaélésekre . . .

Táblázatunk másik fontos tanulsága az, hogy az egész reform, úgy, a hogyan azt osztrák katonalélekkel eltervezték, inkább Ausztria könnyebbségét fogja szolgálni, mint a reform katonai érdekeit és Magyarországot, mert ha az osztrák III és IV évesek száma az eddigi számról

a reform folytán leapad 96 ezerre, akkor Magyarországon nem 72.452, hanem 70 ezer főre kellene leapadnia, a két ország népességének arányszáma alapján!

A Magyarország hátrányára már az eddigiekből is szembetűnő méltánytalanság főképpen abban leli magyarázatát, hogy az **osztrák Landwehrt nem szándékoznak ugyanabban az arányban fejleszteni, mint a magyar honvédséget!** Hogy a helyes arány ebben a részben helyreálljon, abból a célból a Landwehr békeleltetés számát a gyakorlatban kerekén 80.000 főre kellene szaporítani.

Ha ezen nem változtatnak, akkor Magyarország sokkal kedvezőtlenebb helyzetbe jut annál is, mintha papiros alkotmánya és álfüggetlensége nem volna és szoros tartozékát tenné az osztrák örökös tartományoknak.

E tényekkel számot vetve s tudva azt, hogy a monarkia bármily nevű hadierejének szaporítása első sorban dinasztikus, másodsorban osztrák érdek, nem lehet kétségtelen, hogy mi legyen ebben a kérdésben a gyarmattá sülyesztett Magyarország álláspontja:

Tiltakoznia kell mindenekelőtt a két éves szolgálat ürügyével hatalmasan megnagyobbítandó közös hadsereg tetemes létszámemelésé ellen.

Másodszor pedig követelnie kell, hogy a két ország népességének megállapítandó mostani aránya alapján a **honvédség és a Landwehr létszáma közt bizonyos junktüm létesítessék**, mely szerint a honvédség a két honvédség összes létszámának 42%-át meg nem haladhatja! Persze, arra el lehetünk készülvé, hogy jól ismert közösgyes érvelőink, akik egy szájból hideget is, meleget is tudnak fújni, Magyarországnak ezt az elemi igényét el fogják ütni azzal a frázissal, hogy mi Ausztria „belügyeibe” nem avatkozhatunk, már pedig a Landwehr szervezése épp oly belügye Ausztriának, mint minékünk a honvédségé, (!) tehát a Landwehr létszámához hozzászólnánk, ki lehetnének téve annak, hogy Ausztria is beleártja magát a mi belügyeinkbe, a mi aztán a „birodalmi közösséget” erősítené meg . . .

Talán felesleges is kiemelni, hogy az efféle magyarellenes beszédnek nem lesz semmi benső igazsága.

*

Nem lesz érdektelen most választ adni arra a fontos kérdésre is, hogy a monarkiában, Ausztriában és Magyarországon a reform előtt és a reform után hányadik lélek

teljesít az összlakosságból szolgálatot, illetve hányadik fog teljesíteni?

Itt előre kell bocsátanunk ezt :

Az 1900-iki népszámlálás szerint Ausztriának volt 26.150.708 lakosa, Magyarországnak pedig 19.254.559 lakosa. A két ország lakóinak számában tehát mi 42.4%-kal voltunk képviselve, a mihez ujonckvótánk eléggé közel állott (42.7) bár nem volt akkor sem szigorúan igazságos, — a mi hátrányunkra.

A most megejtett legújabb népszámlálás szerint van Magyarországnak, a kivándorlást számbavéve **20.850.000** lakosa, Ausztriának pedig **28.567.000** lakosa. A monarchia összlakosságában tehát mi ma már csak 42.19 %-al vagyunk képviselve, a mi már magában véve is elszomorító hanyatlási tünet, ne hagyjuk hát még azzal is súlyosabbá tenni, hogy ennek dacára a régi ujonckvóta maradjon érvényben!

A mai népesség alapján most már módunkban áll a főt említett táblázat elkészítése is.

Hányadik lélek tényleges katona?

(Az összlakosságból.)

A reform előtt: A reform után:

A monarchiában minden	137-ik	107-ik
Ausztriában minden	136-ik	113-ik
Magyarországon minden	137-ik	100-ik (!)

Ehhez a táblázathoz már csaknem felesleges minden kommentár, mert magától is szembetünővé teszi azt a türehetetlen tényt, hogy ha a reformot a Schönaich-Hazai-javaslat értelmében megvalósítják, akkor Magyarországon a katonai szolgálat minden 100-ik lelket le fog kötni az összlakosságból, a magyar honos finemű lakosságból pedig minden 50-ik lelket!

És erről a javaslatról állította Khuen miniszterelnök új évi beszédében azt, hogy az „hasznos és áldásos“ lesz a magyar gazdasági életre!! Rothadt és műveletlen politikai életünkre mélyen jellemző az, hogy Magyarország miniszterelnöke a magyar közvélemény megtévesztésére ilyet merészelt állítani és senki nem akadt a parlamentben, aki Bécs alázatos szolgálójának azonnal torkába fojtotta volna ezt a valótlanságot!

„Mérleg“ című fejezetünket berekesztjük a következő tanulságos táblázattal:

A reform következtében

	Az ujoncok száma nőni fog:	A békelétszámban lekötöttek száma nőni fog:
Ausztriában	33.00 fővel: 35%-al	42.610 fővel: 20%-al
Magyarorsz.-on	36.500 fővel: 64%-al	55.858 fővel: 36%-al

Az igazságtalan aránytalanságot itt sem kell senkinek megmagyarázni! . . .

Pénzadó.

A létszámemelés keresztülvitelére 1912-ben kerülne sor, ha a reformot mindkét parlament népképviselőle megszavazza, a mire sajnos, nagyon sok kilátás van. Fellelnünk kell tehát arra a kérdésre, mibe fog kerülni ez a reform, miféle új pénzterhet fog a monarchiára, Ausztriára és Magyarországra róni?

Hivatalos részről a számokkal itt is megbízhatatlan és semmi hitelt nem érdemlő licitálás folyik. Tavaly ősszel Hoffmann Hugó altábornagy a hadügyminiszter képviselőletében azt állította, hogy a reform mindössze 10 millió korona évi új költséget jelent. Khen, újévi beszédében már 20—30 millióról beszélt. Ez év tavaszán Schönai ch fillérekre pontosan kiszámította, hogy a monarchia költsége 64.8 milliónál nem lesz több. Március 10-én végül Hazai honvédelmi miniszter a monarchia évi új katonai kiadását már kerek 100 millióban jósolta meg . . . Viszont Bilinski osztrák pénzügyminiszter már 1910. május 31-én úgy nyilatkozott, hogy a reformterhek a létszámemelés révén évi 90 millióval fognak növekedni — a száz millióra tehető beruházási és az összes honvédelmi Landwehr költségeken kívül . . .

Akik így beszélnek össze-vissza, azoknak mi, civilek, semmi hitelt sem adhatunk! Mert az ellentmondásokból kitetszik, hogy vagy még ki sem számította a hadvezetés még pontosan egy életbevágó reform igazi költségeit, vagy pedig meg akarja tévesztetni a sok számmal a közvéleményt, melyről szeretné, ha meggondolás nélkül bele ugrana a sötétbe!

Legtanácsosabb lesz tehát, ha rá akarunk jönni az igazságra, hogy a miniszteri handabandákra rá sem hederítve, magunk számítjuk ki a reform várható költségeit.

A legutóbbi szárazföldi katonai költségvetések állandó jellegű tételei alapján és a tényleges békelétszámokat véve alapul (kivéve a honvédséget, a hol a törvénytelenül elért 30.000 fővel kell számolnunk) azt találjuk, hogy

minden személyi és dologi kiadást összevéve egy-egy katonára átlag körül évente:

Közösöknél (1911-ben 298.000 fő, körül 437.76 millióba) 1.806 kor.

Honvédeknel (1910-ben 30.000 fő, körül 61.00 millióba) 2.033 kor.

Landwehrrnél (1910-ben 40.000 fő, körül 75.00 millióba) 1.875 kor.

(Jegyzet: A honvédség fejenkinti nagyobb kiadását az magyarázza meg, ha tudjuk, hogy egész sereg közös főtisztet szolgálata végén a honvédséghez helyeznek át és a magyar budget terhére nyugdíjaznak, továbbá, hogy a nagygyakorlatok alkalmával előálló beszállásolási költségek, valamint a közös hadsereg által okozott ugynevezett mezei károk egy részét a közös hadsereg helyett a magyar kassza terhére, a honvédséggel fizettetik meg.)

A fönti alapon kiszámítva mármost a monarkia szárazföldi haderejének összes eddigi és ezutáni költségeit, azok így fognak megoszlan:

	A reform előtt:		A reform után:	
	Magyar:	Oszttrák:	Magyar:	Oszttrák:
Közshads.	159,346.460	278,418.540	238 000.000	416.000.000
Honvédség	61.000.000	—	107 000.000	—
Landwehr	—	75,000.000	—	82,500.000
	220.346.460 K*	353.418.540 K	345.000.000 K	498.500.000 K
	(38.4%)	(61.6%)	(41%)	(59%)

Ez a táblázat mutatja nekünk, hogy már a reform előtt is nagyobb részarányt (38.4%) viseltünk a monarkia összes szárazföldi haderejének eltartásából, semmint azt mai kvótaarányunk (36.4%), vagy pláne Ausztriához viszonyított valódi gazdasági erőnk (32%) megengedte volna!

A reform után a helyzet ennek dacára még rosszabbodni fog (41%), úgy, hogy mi 41 millióval többet fogunk a monarkia haderejére költeni, semmint jog és méltányosság alapján bennünket kötelezni lehetne! Más szóval: Ausztria a mi zsebünkre és az oszttrák adózók javára megtakarít 41 millió koronát, melyet helyette mi

* Hazai 1911. márc. 10-iki parlamenti állítása szerint Magyarország a reform előtt a közös hadseregre és honvédségre összesen csak 191 milliót költ. A mint a föntiekből láthatjuk, ez az állítás nem felel meg a ténynek, mert ma valójában 220 milliót költünk a közshadseregre és a honvédségre — a haditengerészeten kívül!

fogunk fizetni! Vajjon hogy fogják ezt igazolni Khuen és társai?

A monarkia szárazföldi katonai kiadása:

Magyarországra esik	220.346.460	345.000.000
Ausztriára esik	353.418.540	498.500.000
	573.765.000 kor.	843.500.000 k.

Kiadásnövekedés a szárazföldi haderő terén:

	Pénzben:	%-ban:
A monarkiára nézve	269.735.000	47%
Ausztriára nézve	145.000.000	41%
Magyarországra nézve	124.654.000	56%*

Ezek voltak eddig a reform ismétlődő, évi új kiadásai. A reformmal ezen kívül egyszersmindenkorra fizetendő beruházási költségek is együtt fognak járni. E kiadások főbb tételei a következők lesznek: Új kaszárnya építendő a 64.000 fővel növekedő közös, a 28.188 fővel növekedő honvéd és a 4.000 fővel növekedő Landwehrbéléltszám részére. (A közös kaszárnyák építésének költségéből 36.4%, a honvédekéből 100% illet bennünket) Be kell azonkívül szerezni a közös hadsereg meglévő kereteinek német arányban való felszereléséhez 300 új ágyut a közös béléltszámszaporulathoz 386 új ágyut, a honvédség német arányu tüzérségéhez 340 új ágyut, végül 80 új Landwehr ágyut. Be kell azonkívül szerezni 12.000 darab lovat (a 800 kor.) a közös hadsereg, 5.000-et a honvédség és 1.500-at a Landwehr részére. Kézi lövőfegyverekből kelleni fog a közös ténylegesek és tartalékosok részére (a 75 kor.) 50 millió korona áru, a honvédség részére 8 millió korona áru és a Landwehr részére 1 millió korona áru.

A reform összes beruházási terheit 162 millió koronára becsülhetjük, a miből Magyarországot 76—77 millió korona fogja terhelni, vagyis az egésznek 47%-a . . .

* Ezenkívül azt a gazdasági kárt, mely a tőlünk igényelt béléltszám szaporulat (56.000 fő) folytán Magyarországot a munkaerő improduktív lekötöttsége folytán érni fogja, nemzetgazdasági alapon kiszámítva 55 millióra becsülhetjük!

A „flottaprogram“.

I. Az 1916-ig terjedő flottaprogram.

A hajók ára

	A delegáció tudomása szerint:	Tényleg	Összesen tényleg
4 drb 20.000 tonnás dreadnought	à 60·3 mill.	à 85 mill.	340 mill.
3 drb 3.500 tonnás skout-cirkáló	à 10 „	à 8 „	30 „
6 drb 800 tonnás torpedónaszád	à 3 „	à 2 „	18 „
12 drb siktengeri torpedónaszád	à 1 „	à 1 „	12 „
6 drb vizalattjáró naszád	à 1·6 „	à 1·6 „	9·6 „
			409·6 mill.

A fönti programot részben a múlt őszi, részben a 911. évi tavaszi delegáció már megszavazta. Megszavazta pedig a tengerészeti parancsnokság, illetőleg a hadügy-minisztérium amaz állítására, hogy az egész flottaprogram összesen 312 millió koronába kerül. A valódi költség 409 millió korona lesz, éppen úgy, mint a hogyan a 907-ben megszavazott Radetzky-osztag három hajója sem 23 millió koronába került, mint amennyit négy évvel ezelőtt a delegációk megszavaztak, hanem 43 millióba! A három hajónál tehát 60 millió volt a túllépés. Akadt valaki, aki ezt most szóvá tegye? Meg sem említették, szó nélkül siklottak át a túllépés fölött, mintha csupán egy skatulya gyufa áráról lett volna csak szó! Így működnek és így hallgatnak azok, akiknek beszélni, föllázadni, bevádolni kellene! . . . Az ember önkénytelenül fölkiált a költővel:

„Nem jön még a vihar, mely e sőpredéket elsöpörje?“

A 916-ig terjedő flottaprogramból egy-egy évre átlag esni fog 81·92 millió korona.

Ha az új hajók üzembehelyezésével együtt járó mellékkiadásokat is hozzászámítjuk, akkor 1916-ig a következő évi tengerészeti költségvetésre lesz a monarkának kilátása:

A flottaprogramból esni fog évi	81.92 millió K.
A flottaprogr. járulékos évi kiadása . .	20.00 millió K.
Rendes évi kiadás 22.600 matrőzlétsz.-al	80.00 millió K.
	181.92 millió K.

911—16 közt tehát a valószínű évi összes tengeri kiadás átlag 181.920.000 kor. lesz, amiből **Magyarországra** fog esni az eddigi 22—23 millió helyett **66.218.000 korona.**

Észtelenül nagy ez a magyar hozzájárulás, ha meg gondoljuk, hogy az egész magyar évi tengerészeti forgalom nem több 80 millió koronánál!

(Megjegyzés: Jellemző és már meg sem lephet bennünket, hogy a fönti 181.9 millió korona valódi kiadással szemben az idén csupán 123.654.210 koronát kérték a két ország delegációjától. Régi bevált módszer ez: megszavaztatáskor a költségeket mindig letagadják részben. Ezt csak az nem tudja előre, aki — nem akarja tudni . . .)

II. A 915—20-ig tervezett flottaprogram (megszavazva még nincs)

				Összesen :	
1 drb	23.000 tonnás hajóhad-vezérhajó	á 90 millió K	90 millió K		
3 drb	20.000 tonnás dreadnoughtcsatahajó	á 85 " "	255 " "		
3 drb	3.500 tonnás gyors-cirkáló	á 10 " "	30 " "		
6 drb	800 tonnás torpedójárómű	á 2 " "	12 " "		
24 drb	síktengeri torpedónaszád	á 1 " "	24 " "		
					411 millió K

1915—20 közt egy-egy évre átlag esni fog ebből **103 millió korona.**

Az évi tengerészeti költségvetés 915—20 közt ilyen tételekből fog állani:

A 915—20 közzé eső flottaprogram évi	103 millió K.
A flottaprogrammal járó mellékiadások évi	30 millió K.
Rendes kiadások szervezendő közös tengerészeti minisztériummal és 30.000 főnyi matrőzlétszámmal	100 millió K.
	233 millió K.

A monarchia 915—20 közzé eső évi tengerészeti kiadásából **Magyarországra** fog esni évente **84.800.000 K.**

Itt tehát a védelem eszközeire fordítandó kiadás nagyobb lesz — a megvédendő tengerészeti értékeknél! Ilyen abszurdumot még nem látott a világ! Nem látnánk mi sem, ha nem kellene megrendelés a szállítóknak . . .

Haditengerészetre el fog költeni a monarkia 1920-ig:

1916-ig (à 181.920 000 kor.) 909.600 000 kor.

1920-ig (à 233000.000 kor.) 932.000 000 kor.

Összesen: 1.841.600.000 kor.

A 920-ig tervezett flottaprogram teljes megszavazása és végrehajtása után, feltéve, hogy nem következik újabb flottaterv, a monarkia évi haditengerészeti kiadása 210.000.000 koronában, **Magyarországé évi 76 millió 440 ezer koronában fog állandósulni . . .**

Állami költségvetések és a katonai kiadások aránya.

I. A reform előtt.

A katonai kiadás az 1911-iki állami költségvetéseknek volt 0/0-a	Az 1911-iki kat. kiadásból (ten-gerészeti progra-mon kívül) egy lélekre esik átlag
A monarkia két állama 1911-iki költségvetéséből (1672 + 2118 = 4490 millió kor.) az összes katonai kiadás, a „flotta-program” címén ebben az évben szereplő 55 milliós rendkívüli kiadáson kívül: 642.419.210 korona	14.3 12.99 kor.
Ausztria 911-iki állami költségvetéséből (2818 millió kor.) a katonai kiadás a flottaprogramra eső részen kívül (353.418.540 + 43.654.082 kor.) 397.072.622 korona	14.0 13.89 kor
Magyarország 911-iki állami költségvetéséből (1672 millió kor.) a katonai kiadás a flottaprogramra eső részen kívül (220.346.460 + 25.000.128) 246.346.588 korona	14.43 11.81 kor.*

* Közoktatási és vallási ügyre a katonai kiadásnak csak negyedrészt költjük fejenként: 3/32 koronát! . . .

II. A reform után.

(A létszámemelési reform, és a 916-ig terjedő flottaprogram megvalósítása után.

	A kat. kiadás az állami költség- vetéseknek lesz 0,0%-a	A kat. kiadásból egy lélekre fog esni átlag
A monarkia két államának mostani budgetjéből (4.490 mill. kor.) lesz az összes katonai ki- adás (843.500.000 kor. száraz- földi és 181.920.000 kor. tenger- észeti): 1.025.420.000 korona	22 8	20 74 kor.
Ausztria mostani állami költ- ségvetéséből (2818 millió kor.) lesz az összes katonai kiadás (498.500.000 kor. szárazföldi és 115.702.000 tengerészeti kia- dás): 614.202.000 korona . .	21.7	21.50 kor.
Magyarország mostani állami költségvetéséből (1672 millió kor.) lesz az összes ka- tonai kiadás (345.000.000 kor. szárazföldi és 66.218.000 kor. teng. kiadás): 411.218.000 kor.	24.6	19 72 kor.

E táblázatokból mindenekelőtt két dolog tűnik szembe. Az első az, hogy míg az összes katonai kiadás ránk eső része állami költségvetésünknek máris 14.43%-át teszi, a reform végrehajtása után már 24.6%-át fogja tenni! A másik az, hogy míg ma minden magyar honos lélekre átlag máris 11.81 korona katonai teher esik, a reformok végrehajtása után már 19.72 korona fog esni, ami fejenként átlag 7.91 korona kiadástöbbletnek felel meg, tehát az egész országban, mint a 37-ik oldalon már láttuk, 12 465 4000 korona új katonai kiadásnak a szárazföldi hadsereg reformjából és 412 180 000 koronának a tengerészeti reformból eredőleg. Magyarországnak tehát 1912-től kezdve **165.800.000 koronával több lesz a katonai kiadása**, mint eddig volt!

A falánk militarizmus, mely jelen tulhajtásában nem az ország megvédelmezésének cégerül használt érdekét, de a szó szoros értelmében hitvány politikusok és csaló hadseregszállítók Fekete-Kéz-szövetségének magánérdekeit fogja szolgálni, alkalmas arra, hogy elfojtsa az ország kulturális és gazdasági előhaladásába vetett jóreménységünket. A hadügyi kiadás már eddig is tényleg volt nálunk, a mi kiderül ezekből a számokból, melyek Magyarország állami kiadásainak eloszlását tüntetik föl 1870—1907 között:

Hadügyre elment	3.734.660.000 kor.: 48.8%
Közgazdaságra elment	2.157.855.700 kor.: 28.2%
Igazságügyre elment	1.002.829.600 kor.: 13.1%
Kulturára elment	755.239.600 kor.: 9.8%

A négy évtizeden át közel 49 percenttel első helyen álló militarizmussal szemben a kultúra utolsó helyen szerepkedik nem egészen 10 százalékkal. Hát nem indokolja ez azt a szörnyű szégyenünket, hogy Magyarországon még mindig hatodfél millió az analfabéta és évente félmillió gyermek nem részesülhet elemi oktatásban?!

Berekesztjük fejtegetésünket a következő táblázattal:

Az összes szárazföldi és tengerészeti kiadás nőni fog.

	A reform előtti állapothoz képest
	Pénzben: %-ban:
A monarkia terhére	388.000.000 k.-val 60%-al.
Ausztria terhére	217.130.000 k.-val 54%-al.
Magyarorsz.-ra nézve	165.800.000 k.-val 67%-al.

*

Ime, végére jutottunk statisztikai fejtegetéseinknek, melyek az egész vonalon Magyarország igazságtalan katonai megterhelését bizonyítják már a múltban és arra nyujtanak még nagyobb mértékben kilátást a jövőben.

Megvalljuk, mire idáig elérkeztünk, fejtegetésünk elején érzett mély elkeseredésünk lemondó fásultsággá változott. Hát érdemes ebben az országban beszélni, irni, tenni valamit, érdemes-e az ország kizsároltatásáról fölvilágosítanunk a közvéleményt, a mely nem akarja látni, tudni, hallani, hogy a kulturális sorvadási és az állami csőd

szélére akarják tászítani azok tudatával és beleegyezésével, akiknek kezébe letette a sorsát.

Egy mégis megnyugtat bennünket. Az ország mostani ájult állapota természetellenes, nem tarthat már soká és az új adókkal tulterhelt nép elemi erővel fog föltámadni azok ellen, a kik kezében eltorzult az ország minden óhaj-tása s akik negyven éven át odavitték a nép nevében Magyarországot, hogy ma magán- meg közadóssága 50%-át teszi a nemzetgazdák által fölbecsült egész értékének!

A tollat, melyet lelkiismeretünk parancsa adott kezünkbe, azzal a reménységgel teszszük le, hogy a népakarat és népitélet már nem késhetik soká. A nép szembe fordul azokkal, a kik az örvény szélére taszítják és le fog számolni velük.

Magyarország jobb korszakát ettől a leszámolástól reméljük . . .

Függelék.

Nemzetközi katonai összehasonlító táblázat:

	Lélekszám:	Állami budget (millió K):	Összes katonai kiadás:	A kat. kiad. az állami budgetnek %-a:	Egy lélekre esik a kat. kiadásból átlag:	Elméleti békeletszám:	A lakosságból hiánydik lélek van lekötve a tényleges békeletszámban?	Mibe kerül évente átlag egy teljesen százaföldi katona?	A reform megevalósítása esetén
Magyar birod.	20,851,000	1,672	411,218,000	24.6	19.72 K.	215,000	100-ik	—	K.
Oszták birod.	28,568,000	2,818	614,202,000	21.7	21.47 K.	262,000	114-ik	—	K.
A monarchia	49,419,000	4,490	1,025,420,000	22.8	20.75 K.	477,000	107-ik	1810 K.	K.
Németország	65,000,000	8,200	1,657,051,000	20.2	25.50 K.	515,000	131-ik	1190 K.	K.
Olaszország	34,500,000	2,000	457,737,000	22.9	13.27 K.	313,000	115-ik	1009 K.	K.
Franciaország	39,000,000	4,000	989,827,000	24.5	25.34 K.	560,000	73-ik	897 K.	K.
Oroszország	147,000,000	6,600	1,693,608,000	25.6	11.52 K.	1,000,000	153-ik	750 K.	K.
Anglia	45,057,000	3,690	1,864,671,000	36.9	30.29 K.	168,000	281-ik	3026 K.	K.

E tábla szembetűnő tanulságai a következők:

Kiderül belőle, hogy a hat európai nagyhatalom a katonai költsékezés tekintetében ily sorrendben következnek: 1. Oroszország (1.693.608.000 K), 2. Németország (1.657.051.000 K), Anglia (1.364.671.000 K), 4. Magyar-osztrák monarchia (1.025.420.000 K), 5. Franciaország (989.827.000 K), 6. Olaszország (457.737 ezer K.) — A katonai kadásoknak az állami költségvetésekhez való viszonya szempontjából a sorrend már a következő: 1. Anglia (36.9%), 2. Oroszország (25.6%), 3. Magyarország (**24.6%**), 4. Franciaország (24.5%), 5. Olaszország (22.9%), 6. Ausztria (21.7%) és végül Németország (20.2%). — Az egy-egy lélekre eső katonai évi átlagos kiadás ezt a sorrendet teremti: 1. Anglia (30.29 K), 2. Németország (25.50 K), 3. Franciaország (25.39 K), 4. Magyar-osztrák monarchia (**20.75 K**), 5. Olaszország (13.27 K), 6. Oroszország (11.52 K.) — Az elméleti békelétszám nagysága tekintetében így következnek egymásután a nagyhatalmak: 1. Oroszország (1.000.000 fő), 2. Franciaország (559.500 fő), 3. Németország (515.000 fő), 4. Magyar-osztrák monarchia (**477.000 fő**), 5. Olaszország (313.000 fő), 6. Anglia (168.000 fő). — Hogy a békelétszám mily arányban áll a népességhez, arra rávilágít táblázatunk ama számoszlópa, mely azt mutatja, hogy az egyes nagyhatalmaknál hányadik lélek kénytelen a lakosságból tényleges katonai szolgálatot teljesíteni. A sorrend ez: 1. Franciaország (minden 73-ik lakós), 2. Magyarország (minden **100-ik lakós**), 3. Ausztria (minden 114-ik lakós), 4. Olaszország (minden 115-ik lakós), 5. Németország (minden 131-ik lakós), 6. Oroszország (minden 153-ik lakós), 7. Anglia (minden 281-ik lakós). — Végül a katonák eltartásának költsége ezt a sorrendet állapítja meg: 1. Anglia (fejenként 3.026 K), 2. Magyarország és Ausztria fejenként **1.840 K**, 3. Németország (1.190 K), 4. Olaszország (1009 K), 5. Franciaország (897 K), 6. Oroszország (750 K.)

Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy a monarchia a katonai reformot oly mértékben tervezi, mely sem nemzetközi rangálásnak, sem lakói számának és anyagi tehetőségének meg nem felel s így nem egyeztet-

hető össze az okosság követelményével. A monarkia nem elégszik meg azzal, hogy lépést tartson versenytársaival, hanem túl akarja licitálni amazokat, a nálánál sokkal gazdagabbakat.

A tervezett reform tehát nem csupán Magyarország aránytalan megterhelése miatt kárhóztatandó, de elvetendő a monarkia szabad gazdasági fejlődése érdekében is!

273

273.446

Vért és pénzt.

IRTA: SERÉNYI GUSZTÁV.

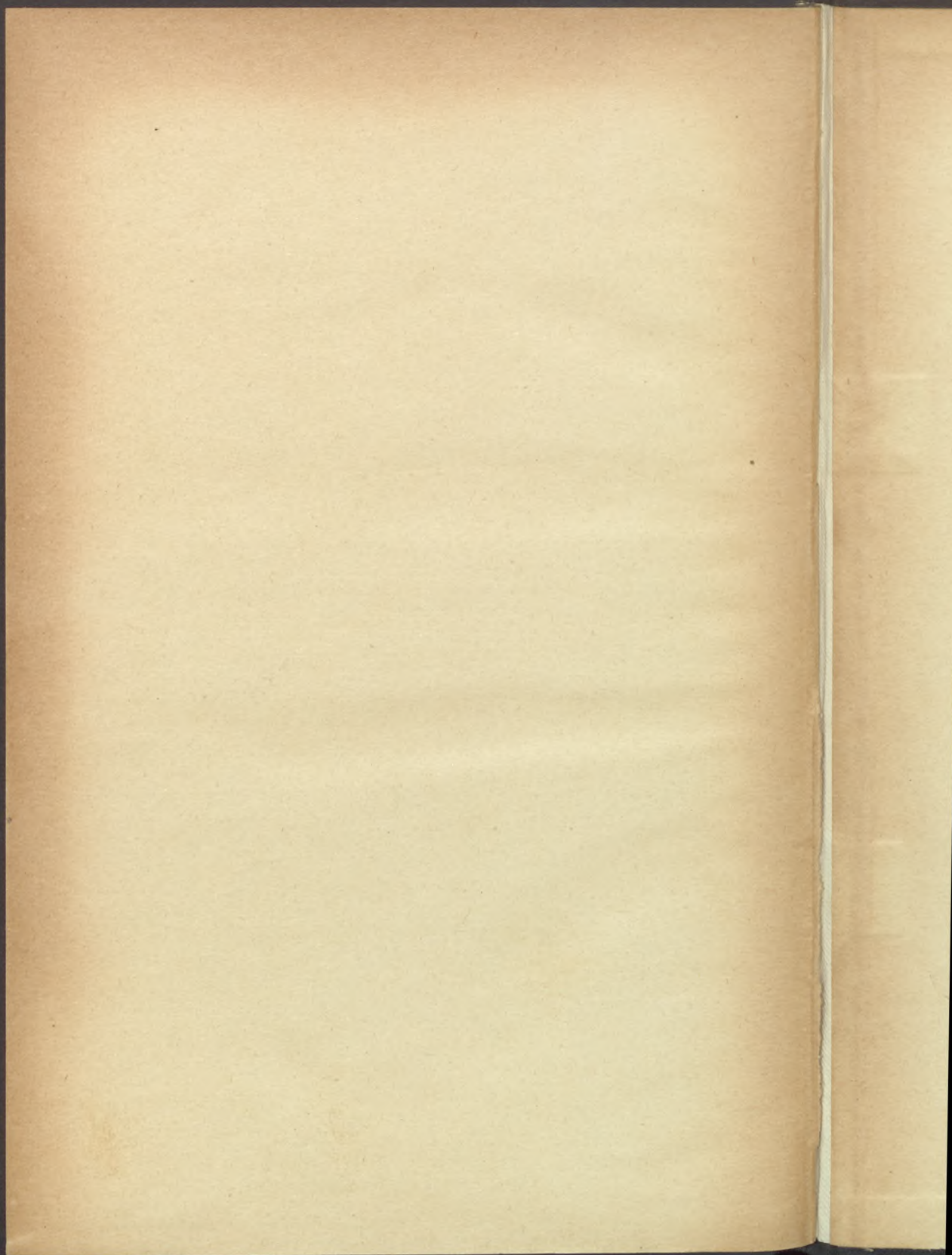
Vért és pénzt.

IRTA: SERÉNYI GUSZTÁV.

Az országgyűlés legközelebbi munkaprogramjának izgató fontosságú kérdése a közös hadsereg és honvédség tervbe vett reformja, mely a két éves szolgálat címe alatt tetemes létszámszaporitást s ezzel a vér- és pénzdónak enormis megnövelését jelenti. A messzi jövőbe kiható reform parlamenti előterjesztése legrövidebb idő kérdése s így méltán lephet meg mindenkit az a körülmény, hogy a katonai reform lényegével és várható terheinek feltüntetésével sem tudományos, sem agitativ célzattal eddig nálunk nem foglalkoztak, sőt a közvélemény kötelességszerű felvilágosítása helyett olyan adatokat hoztak hivatalosan forgalomba, melyek a rideg, őszinte valóságnak — egyszerűen nem felelnek meg. Ez indította Serényi Gusztávot, a neves publicistát, a katonai s az ezekkel összefüggő gazdasági és közösiügyes kérdések alapos ismerőjét arra, hogy a magyar kritikának az ország érdekében a reformhoz fűzhető megjegyzéseit a magyar közvélemény és a parlament idejekorán való tájékoztatására terjedelmes füzetben földolgozva bocsássa közre. A politikai irodalmunkban eddig páratlanul álló mű elsősorban a közös hadsereg, a magyar kir. honvédség és az osztrák Landwehr mostani és a reform megvalósítása után bekövetkező számviszonyaival foglalkozik. Ugy az ujonc-, mint a békelétszám, valamint a mozgósítási létszám tekintetében szembeállítja a meglévő és az ezután következő állapotot, mindenütt pontosan kitüntetve, hogy a reform mit fog követelni Magyarországtól és mit Ausztriától? Rámutat a reformjavaslat igazságtalanságaira Magyarországgal szemben s fölhívja a közvélemény figyelmét arra az osztrák merényletre, hogy a reform mennyivel többet követel aránylag Magyarországtól, mint a sokkal népesebb és gazdagabb Ausztriától, jóllehet a hadsereg békelétszámának növelése első sorban az osztrák kiviteli törekvések érdeke. A Vért és pénzt, mely politikai életünkben kétségtelenül mély hatást fog kelteni. „Mérleg“ című rovatában világosan és azonnal könnyen áttekinthetően állította szembe a szerző Magyarország és Ausztria új kiadásait, melyeket a reform maga után vonna, úgy az évi megismétlődő kiadások, mint a beruházási költségek terén, s kimutatja, hogy Magyarország elbirhatatlan új megerhelésének aránya itt is fölháborítóan igazságtalan lesz, mert eddigi katonai kiadásunkat sokkal nagyobb arányban fogja növelni, mint Ausztriáét! A munka komoly, tudományos számoszlopai eleven, agitativ, de mindvégig előkelő szövegrészszel vannak kiegészítve, melyek az egész munkának szárnyat adnak és azt messze kiemelik az ugynevezett alkalmi füzetek sorából. A szimbolikus borítékkal ellátott három ivre terjedő könyv minden tőzsdében és könyvkereskedésben kapható és az ára 80 fillér.

ÁRA 80 FILLÉR.

Erősenyi. Vért és pénzt